

4. Сафронська І.М., Пеняк Ю.С. Інноваційна діяльність підприємств: сутність, передумови, аналіз ефективності. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія "Економічні науки"*. №1. С. 179-184.

5. Смоляр Л.Г. Розвиток інноваційного потенціалу як фактор забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. *Економіка та держава*. 2007. №4. С. 24-26.

6. Сторожук О.В., Заярнюк О.В. Перспективи формування інноваційно-інтегрованих структур в економіці регіону. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. Вип. 1 (34). 2018. С. 49-55.

Карпенко А. В

доктор економічних наук, професор
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна,

Карпенко Н. М.

кандидат наук з державного управління, доцент
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна,

Соляна Т. М.

здобувач вищої освіти ступеня бакалавр
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна

ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ: СТАН ТА РОЗВИТОК ПІД ЧАС ВІЙНИ

Україна вже десять місяців потерпає від військового вторгнення росії. Війна торкнулася усіх сфер життя, спричинила значні втрати, суттєво погіршила стан економіки та не оминула і відносно новий для нашої країни напрям розвитку бізнес-середовища – індустріальні парки. Саме з такою інноваційний формою організації, яка має свою систему функціонування, механізм та учасників, пов'язують перспективи зростання бізнес активності та вдосконалення економічного стану країни.

Про індустріальні парки в Україні почали дискутувати та робили певні спроби їх запуску ще з 2011 р., коли напрацьовувалися перші нормативно-правові положення. Проте лише у 2021 р. затвердили Закон України "Про індустріальні парки" у новій редакції та розпочали ініціювати механізми їх запуску. Війна негативно вплинула на заплановане та призупинила швидке відкриття й ініціативи створення індустріальних парків, проте робота в цьому напрямі розпочалась.

Індустріальний парк – це форма організації бізнесу, що представляє собою промисловий майданчик (територія), на якому діють декілька підприємств однієї чи декількох різних галузей діяльності. Зазвичай, індустріальний парк має визначений перелік вимог, а також такі види суб'єктів господарювання: ініціатор створення, керівна компанія та безпосередньо учасники. Його створення пов'язано з додатковою можливістю залучення інвестицій, формування сприятливого бізнес-середовища, створення великої кількості робочих місць тощо.

Важливість створення та нормального функціонування індустріальних парків в Україні можна обґрунтувати нестачею інвестиційних та інноваційних ресурсів, застарілою стереотипізацією структур промисловості тощо. Відповідно у старопромислових регіонах пріоритетність активного розвитку індустріальних парків сприятиме покращенню соціально-економічної ситуації, оскільки вони забезпечать: стимулювання інвестицій у промислове виробництво; покращення галузевої структури економіки території; збільшення надходжень у бюджет за рахунок сплати податків, зборів; створення нових і/або більшу прибутковість

вже наявних підприємств на основі підвищення продуктивності праці, ефективності використання ресурсів і проактивної поведінки на ринку.

В Україні питання підтримки розвитку індустріальних парків регулюється Законом України «Про індустріальні парки» [1], який був прийнятий у 2012 р. та особливо змінювався протягом 2020-2022 рр. і набув сьогодні нового значення. Для забезпечення ефективного механізму реалізації його положень влітку 2022 р. було прийнято Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні» та Закон України «Про внесення зміни до статті 287 Митного кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні» №5689 від 22.06.2022. Зокрема, вони передбачають ряд пільг для ведення бізнесу в частині: звільнення від оподаткування прибутку від здійснення господарської діяльності у сферах переробної промисловості, звільнення від оподаткування митом і ПДВ при ввезенні нового обладнання, знижені ставки на нерухомість та/або оплату за землю тощо [2; 3]. Зазначені нормативні документи мають стимулювати розвиток індустріальних парків в Україні.

Станом на 16.11.2022 до Реєстру індустріальних (промислових) парків включено 59 індустріальних парків (у 38 із них визначено керуючі компанії, у 9 – є резиденти), але більшість з них не працюють належним чином. У період з січня до листопада 2022 р. було активізовано зазначений напрям і започатковано створення ще 8 індустріальних парків. Всі вони мають вигідне розташування виходячи з поточних реалій (західна Україна) та потужний виробничий потенціал.

Безперечно війна суттєво знижує передбачуваний ефект і спектр переваг, ускладнює процес запуску та функціонування індустріальних парків. Військові дії та нестабільна ситуація в Україні знижують привабливість таких проєктів, відповідно іноземні інвестори не поспішають вкладати свої кошти. Однак, попри зазначені складнощі з часом ситуація зміниться на краще і це питання набуде нової актуальності.

Відомо, що індустріальні парки поширені у всьому світі, оскільки допомагають збільшити реальні доходи населення й обсяги ВВП, скоротити рівень безробіття населення шляхом забезпечення великої кількості робочих місць, зменшення відтоку кваліфікованих кадрів за кордон, збільшення несировинного випуску та експорту тощо. Переваги від такого механізму захисту національних виробників отримують не лише учасники (бізнес), а й регіони де вони розміщені та держава в цілому. Основними перевагами створення індустріальних парків є [4; 5, с. 71; 6, с. 44-45]:

– для учасників – це фіскальні стимули – податкові пільги та платежі (звільнення від податку на прибуток, звільнення від податку на доходи фізичних осіб, звільнення від ПДВ, звільнення від ввізного мита на обладнання та устаткування для виробництва, зниження тарифів на комунальні послуги, зниження податку на нерухомість і за землю тощо); компенсації за створення робочих місць; кредити за спеціальними пільговими ставками; субсидювання тарифів на електрику та воду; інституційна підтримка з боку держави; спрощені регуляторні процедури, єдине вікно; комплексність послуг щодо організаційно-правового регулювання діяльності; координуючі функції від керівної компанії; розширений доступ до ресурсів; зменшення витрат за рахунок спільного використання інфраструктури; створення житлової та комунальної інфраструктури для працівників; розширення можливостей щодо виходу на міжнародні ринки; полегшена залученість до науково-технічної та інноваційної діяльності тощо;

– для регіонів і держави – це активізація модернізації промислової сфери; отримання синергетичного ефекту за рахунок промислової кооперації; збільшення інноваційного потенціалу та випуску інноваційної продукції; розвиток малих і середніх підприємств; зростання зайнятості населення за рахунок збільшення попиту на робочу силу; підвищення попиту на товари та послуги, що виробляються; зростання самодостатності місцевих бюджетів за рахунок підвищення податкових надходжень; поліпшення соціальної сфери

регіонів; підвищення зацікавленості інвесторів і залучення інвестиційних ресурсів; розширення міжнародної співпраці; зменшення дефіцитного сальдо торгівельного балансу тощо.

Лідерами за кількістю індустріальних парків є Південна Корея, США, Китай, Туреччина, Німеччина тощо. Зокрема, у Південній Кореї створено більше 1200 індустріальних парків, у США нині функціонує їх понад 400, у Китаї – 375, у Туреччині – близько 330, а у Німеччині та Угорщині – близько 200 індустріальних парків. Тобто на державному рівні визнаються суттєвими створювані ефекти, які виникають внаслідок забезпечення привабливих умов для бізнесу в межах індустріальних парків [4; 5]:

- у Південній Кореї індустріальні парки забезпечують 80% національного експорту, 70% промислового виробництва і 50% зайнятості в промисловості;

- у Китаї індустріальні парки акумулюють понад 25% всіх прямих іноземних інвестицій, виробляють десяту частину ВВП, формується близько 15-35% товарного експорту і створено понад 4 млн робочих місць;

- у Туреччині індустріальні парки залучили близько 80% загального обсягу прямих іноземних інвестицій країни, забезпечили створення більше 1 млн робочих місць збільшення ВВП та зростання експорту промислової продукції більше ніж в 3 рази ;

- у Угорщині індустріальні парки забезпечують виробництво третини ВВП та ін.

Отже, індустріальні парки є перспективною формою організації бізнесу на визначеній території. Їх розвиток у світовій практиці пов'язаний з рядом різних ефектів: для бізнесу (учасників), регіону (території розміщення) та національної економіки в цілому. Забезпечуючи сприятливі умови для розвитку бізнесу та залучення інвесторів, тим самим стимулюється створення синергетичного ефекту. Безсумнівно, що така практика має бути реалізована і в Україні.

Важливо, щоб формально створені індустріальні парки протягом останніх років і до сьогодні ефективно запрацювали. Для цього державна влада докладає вагомі зусилля, що стало більш відчутним протягом 2021-2022 рр. Зрозуміло, що під час військових дій повноцінна розбудова індустріальних парків не буде реалізована, про що засвідчують інвестори різних рівнів. Попри це підготовка має здійснюватись, що дозволить швидше запустити промислове зростання відразу після закінчення військової агресії росії. Вирішення цього питання може полягати у певній площині вже сьогодні: забезпечення певних державних гарантій (уряду України та інших держав-партнерів), удосконалення системи страхування ризиків, інформаційне роз'яснення сутності і переваг, стимулювання зміни ставлення до такої форми організації бізнес-середовища у підприємців та інших стейкхолдерів, вдосконалення механізму та спрощення вимог до створення та функціонування індустріальних парків тощо.

Вдало реалізована підготовча робота, створене підґрунтя для залучення іноземних інвестицій сприятимуть підвищенню зацікавленості у створенні та запуску індустріальних парків у післявоєнній Україні, долученні до сукупності бізнесів розвивати цей напрямок, не дивлячись на всі можливі труднощі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про індустріальні парки: Закон України № **5018-VI** від 21.06.2012 (редакція від 19.07.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні: Закон України № **2330-IX** від 21.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>
3. Про внесення зміни до статті 287 Митного кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні : Закон України № **2331-IX** від 21.06.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2331-IX#Text>

4. Кисилевський Д. Індустріальні парки: який міжнародний досвід може застосувати Україна. Українська правда. 2021. 1 липня. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/07/1/675532/>
5. Шевчук Н. А. Світовий досвід розвитку індустріальних парків та їхні переваги для розвитку економіки України. *Проблеми та перспективи економіки та управління*. 2021. № 4(28). URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/262444/258872>
6. Галасюк В. В. Індустріальні парки: світовий досвід та перспективи створення в Україні. *Економічний аналіз* : зб. наук. праць. 2018. Т. 28, № 1. С. 40-50.

Немченко Т.А.

канд.екон.наук, ст. викладач

Олійник М.Р.

студент групи УП-22М

Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ВПЛИВ ВІЙНИ НА РИНОК ПРАЦІ

Військова агресія змусила мільйони українців втратити роботу та вимушено переміщатися як в середині країни так і за її межі. Рівень безробіття сягну критичних показників та сягнув вище 35% [1]. Війна яка триває в Україні несе з собою смерть та невинні людські страждання, також вона завдає глибокого та довготривалого нищівного удару по всіх секторах економіки країни. В зв'язку з різким спадом економічної активності прифронтових територій та окремих областей, які були потужними промисловими зонами країни та високої міграції з них населення працездатного віку в зв'язку з втратою роботи та безпечності проживання все разом спричинило кризу ринку праці.

Звісно, маємо визнати, що в період війни будь які дослідження чи опитування ринку праці не мають ніякого відношення до реальності, оскільки, офіційно центри зайнятості показують, що на початок вересня безробітних 300 тис. осіб, а по факту роботу втратило 5 млн. українців. За даними експертів ринку праці показники безробіття до кінця року можуть сягнути 40%, а кількість людей які втратили роботу 7 млн. осіб. Варто відмітити, що якби всі мігранти залишалися в Україні та активно шукали роботу, показники безробіття були б значно більшими. Мобілізація до Збройних Сил України в свою чергу сприяла зменшенню показника безробітних[1].

То ж цілком очікувано, що на національному ринку праці ми спостерігаємо значну конкуренцію за кожне робоче місце. Згідно різних джерел інформації, кількість вільних вакантних місць на ринку праці України знизилась в 20-ть разів, якщо порівнювати даний показник з довоєнним періодом. Швидше за всіх знаходять собі роботу ті хто має гарні навички або досвід керування чи ремонту транспортних засобів. В середньому на пошук роботи відводиться три місяці.

Проте варто відмітити, що з часом, ринок праці після значних потрясінь та кризових явищ спричинених війною все ж повільно але відновлюється. Це проявляється в збільшенні кількості вакансій, хоч їх кількість і низька.

Протягом тривалого періоду війни перелік найбільш затребуваних спеціалістів практично незмінний. Майже 25% запропонованих вакансій припадає на сферу продажів. Також необхідні різноробочі без досвіду роботи, з низькою оплатою праці. Затребуваними також є працівники сфери транспорту та логістики. Сфера сільського господарства також потребує певних категорій працівників як і сфера будівництва.

Не менш важливим напрямком для підтримки національної економіки є розвиток нового власного бізнесу, адже це автоматично створює нові робочі місця та знижує рівень безробіття. Напрямок перспективний, але постає й інша проблема, тому, що лише бажання замало, оскільки люди які втратили житло та роботу навряд чи мають змогу витратити свої